

Dãas Bolivias, unha Constitución

Descríção

Lexitimados tanto Morales como os prefectos opositores tralos resultados do referendo revogatorio (que contou cunha impresionante participación electoral do 83,32%) resta por definir dous aspectos esenciais: qué será da aprobación unilateral e ilegal dos proxectos autonomistas de Santa Cruz, Beni e Pando, realizada en xuño pasado, e cómo a actual polarización afectará a aprobación, o próximo mes de setembro, dunha nova Constitución para Bolivia. Foto: O gobernador de Santa Cruz, Rubén Costas, celebra os resultados do referendo revogatorio do 10 de agosto de 2008.

A crise boliviana volve á actualidade. O pasado 19 de agosto comezou un paro cívico e unha serie de bloqueos de vías de comunicación convocado pola oposición ao presidente Evo Morales, como consecuencia dos resultados do referendo revogatorio. Se ben Morales saíu fortemente reforzado nesta consulta, superando o seu propio 53,74%, que lle dera a vitoria nas eleccións presidenciais do 2005 ata alcanzar o 67,4% tralo revogatorio, o escenario político boliviano segue xirando en torno á polarización.

Morales non foi o único que saíu vitorioso neste revogatorio, debido a que tamén saíron fortalecidos os prefectos dos departamentos orientais da denominada *Media Lúa boliviana* (Santa Cruz, Beni, Pando e Tarija), que concentran o 44% do PIB boliviano e que, xunto ao partido PODEMOS, actualmente constitúen os máis encarnizados opositores ao proxecto político e constitucional defendido por Morales, o seu partido Movemento ao Socialismo (MAS) e diversos movementos sociais, indixenistas e de esquerda.

Lexitimados tanto Morales como os prefectos opositores tralos resultados do referendo revogatorio (que contou cunha impresionante participación electoral do 83,32%) resta por definir dous aspectos esenciais: qué será da aprobación unilateral e ilegal dos proxectos autonomistas de Santa Cruz, Beni e Pando, realizada en xuño pasado, e cómo a actual polarización afectará a aprobación, o próximo mes de setembro, dunha nova Constitución para Bolivia.

Un país fragmentado

Convocada a folga por parte da oposición, o principal dirixente de Santa Cruz, o prefecto Rubén Costas, non descartou outras medidas de presión para impedir o avance do proxecto constitucional defendido por Morales.

Polo de agora, os gandeiros de Santa Cruz, Beni e Pando suspenderon o envío de carne aos departamentos de La Paz, Oruro e Potosí, cuxos dirixentes son abertamente favorables ao presidente boliviano. Trátase dunha medida indefinida, declarou o presidente do Comité Cívico de Beni, Alberto Melgar. Deste modo, os promotores da folga pretenden tamén que esta esténdase aos centros educativos, de saúde e os comercios.

A folga inclúe un bloqueo das carreteiras en catro puntos estratéxicos: San Isidro, Campo Pajoso, Caiza e laguacua, co cal os prefectos opositores pretenden premer ao goberno central esixindo a devolución dos ingresos petroleros que o Executivo lles recortara a principios de ano, a fin de sufragar as pensións dos maiores de 60 anos.

Non obstante, esta estratexia busca desestabilizar ao goberno de Morales, de cara á votación do novo texto constitucional, previsto para finais de ano.

Paralelamente, os prefectos opositores concentran os seus esforzos en denunciar a Morales por querer debilitar economicamente os seus respectivos departamentos mediante un recorte do 30% da renda procedente do Imposto Directo aos Hidrocarburos (IDH). Pero a oposición frontal de PODEMOS céntrase, no fondo, no bloqueo á aprobación da Nova Carta Magna e á consecución da nacionalización dos recursos naturais de Bolivia, entre eles os hidrocarburos e o gas natural emprazados no territorio da *Media Lúa*.

Non é fortuíto que o bloqueo se iniciara en Yacuiba (Tarija), punto de conexión con Paraguai e Arxentina. Bolivia é o país latinoamericano con maiores reservas de petróleo e gas natural, o cal lle permite asinar importantes contratos e acordos. Na actualidade, Bolivia envía a Brasil entre 27 e 30 millóns de metros cúbicos de gas por día, mentres Arxentina recibe entre 2,5 e 3 millóns, malia a crise que atravesamos o sector por falta de inversións.

Así, a oposición ao proxecto constitucional aprobado na cidade de Oruro polo goberno en agosto de 2007, entón rexeitada por PODEMOS e os prefectos orientais, e a consolidación dunha oposición política radical a Morales nestes departamentos, poden ter repercusións alén das fronteiras bolivianas, debido a que estes dirixentes opositores poden premer ao goberno central co incumprimento dos respectivos acordos petroleiros con grandes consumidores como Brasil e Arxentina, dando paso a posibles sancións que prexudicarían a economía boliviana.

Paralelamente, outros actores exteriores como EEUU e Venezuela entran en xogo, tomando en consideración non só a oposición de Washington ao proxecto de Morales, os seus intereses enerxéticos en Bolivia e a súa política en contra do cultivo da coca, símbolo clave da cultura andina, senón tamén ante a evidente influencia e cooperación loxística, financeira e incluso moderadamente militar, outorgada polo mandatario venezolano Hugo Chávez a Evo Morales, tanto no marco da integración continental dentro do ALBA como na conformación dun eixe xeopolítico *socialista*.

En concreto, o embaixador estadounidense en Bolivia, Philip Goldberg, afirmou que o seu país *apoia unha saída pacífica negociada*, co apoio da Organización de Estados Americanos (OEA) e un grupo de *países amigos*. Estas declaracións foron realizadas en Santa Cruz, tras reunirse co prefecto Rubén Costas.

En clara acusación por esta intromisión estadounidense nos asuntos internos bolivianos, o presidente Morales solicitou ao embaixador Goldberg unha explicación do seu encontro con Costas, instando a Washington a medir con cautela e prudencia os seus pasos ante as evidentes connotacións políticas deste reunión en Santa Cruz.

As vantaxes do referendo

A dinámica política recente en América Latina permite observar a persistencia de diversos mecanismos de votación popular para aprobar e lexitimar non só mandatos presidenciais senón configurar asembleas constituíntes que permitan redactar unha nova Carta Magna.

Neste sentido, o exemplo iniciado en 1991 en Colombia baixo a presidencia de César Gaviria foi continuada, dun xeito mais amplo, por Hugo Chávez en 1999 en Venezuela, Evo Morales en Bolivia a partir de 2007 e Rafael Correa en Ecuador en 2008.

No apartado dos referendos revogatorios, concibidos como saída legal para solucionar determinadas crises políticas, Chávez foi o primeiro mandatario a nivel mundial en someterse a este mecanismo de consulta popular en agosto de 2004. Catro anos despois, Evo Morales converteuse no segundo presidente a nivel mundial en preservar este mecanismo, atopando unha saída legal á actual crise que, en diversas perspectivas, pode ou ben alcanzar mecanismos de solución ou ben afondar a polarización existente.

Unha característica clave dentro dunha democracia é a existencia dunha oposición seria e comprometida, que participe dentro da dinámica democrática. Neste sentido, existe un sector político dentro de PODEMOS que semella non respectar as políticas aplicadas polo goberno de Morales pero que, dentro do contexto actual, amósanse politicamente eclipsados polos resultados do referendo revogatorio favorables a Morales e os prefectos opositores.

Deste xeito, tales resultados constitúen o precedente que fundamenta a persistencia do antagonismo cara a aprobación dunha nova Constitución, oposición iniciada seis meses atrás, cando PODEMOS, liderado por José Quiroga, negouse a participar na redacción final do proxecto de Constitución.

Malia a crise actual, o referendo revogatorio implicou un diálogo entre o goberno e os sectores opositores no relativo á nova distribución dos recursos económicos, sendo esta máis equitativa ca actual, así como da oferta do pacto económico (o IDH) e político (a Constitución e os Estatutos). A convocatoria destes referendos deu paso a un amplo debate e diálogo nacional entre partidos políticos, medios de comunicación, movementos sociais, sectores empresariais, prefecturas, alcaldías e universidades, como un paso decisivo para minorar o nivel de conflictividade e a polarización actualmente existente no escenario sociopolítico boliviano.

Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Nacionalismos ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Data de creación

Agosto 29, 2008

Metacampos

Autoría : 11920

Data publicación : 2008-08-29 00:00:00